

LIETUVOS VYRIAUSIOJO
ADMINISTRACINIO TEISMO
**2018 METŲ VEIKLOS
APŽVALGA**

TURINYS

3	Įžangos žodis
5	Norminių administracinių aktų teisėtumas
7	Mokesčiai
8	Socialinė apsauga
9	Užsieniečių teisinė padėtis
10	Valstybės tarnyba
12	Konkurencija
14	Energetika
15	Žalos atlyginimas
15	Kitos bylos
20	Administracinių bylų teisena
21	Kreipimaisi į kitus teismus
22	Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 metų veiklos statistika
24	Kiti 2018 metų skaičiai
26	Kita teismo veikla

IŽANGOS ŽODIS

GINTARAS KRYŽEVIČIUS

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininkas

Gerbiamieji,

Teismui 2018-ieji buvo svarbių darbų ir neatidėliotinių sprendimų priėmimo metai. Kartu tai ir intensyvus laikotarpis, kai drauge su visu Teismo kolektyvu toliau ieškota efektyviausių teisinių ir organizacinių reguliavimo svertų, siekiant svarbiausios Teismo užduoties – teisingumo vykdymo, tvirtinant konstitucinių vertybių apsaugą, vis labiau koncentruojantis į skubaus bei aiškaus atsakymo žmogui pateikimą, kartu užtikrinant dar didesnę pasitikėjimą Teismo veikla, atsakingumu, pagaliau – žmogiškumu.

Praėję metai buvo tikrai dinamiški ir nors bylų srautai augo beveik visuose administraciniuose teismuose, norisi pasidžiaugti tuo, jog Teisme pavyko net keturis kartus sumažinti 2018 metais gaunamų ir neišnagrinėtų bylų likutį. Žvelgiant į pagrindines gautų bylų kategorijas matyti išlikusi tendencija – didžiausias gaunamų apeliacinių skundų kiekis yra bylose dėl valstybės atsakomybės už asmenims padarytą žalą, tačiau regimas ir žymus pozityvus pokrypis link specifinio teisėtumo valdymo srityje užtikrinimo būdo – prašymų ištirti norminių administracinių teisės aktų teisėtumą nagrinėjimo. Lyginant su praėjusiais metais pastarųjų, populiariai vadinamų norminių bylų padaugėjo daugiau nei pusantro karto. Visa tai rodo ne tik visuomenės teisinį išprusimą, bet ir pasitikėjimą Teismu.

Reikėtų paminėti, kad norminių bylų specifika išsiskiria tuo, jog šiose bylose tiriami tokie teisės aktai, kurių nuostatose įtvirtintos elgesio taisyklės, skirtos individualiais požymiais neapibūdintų asmenų grupei, o tai kartu lemia, jog priimtas Teismo sprendimas turės tiesioginės įtakos didesniai asmenų ratui nei įprastose bylose. Šiais metais Teismas įvertino centrinių administravimo subjektų priimtus aktus energetikos, teritorijų planavimo, aplinkosaugos, švietimo, sveikatos apsaugos, viešojo sektoriaus struktūros keitimo bei kitose srityse, taip bent iš dalies prisidedamas prie kokybiškesnės teisėkūros įgyvendinimo.

Be jau minėtų norminių bylų gausos, 2018-aisiais tebetas ir žymiai padidėjęs prašymų kiekis pateikti išvadą, ar savivaldybės tarybos narys, meras, kuriems pradėta

įgaliojimų netekimo procedūra, sulaužė priesaiką ir (ar) nevykdė jiems įstatymuose nustatytą įgaliojimų. Vienas prašymas praėjusiais 2017 metais – septyni 2018-aisiais. Viena vertus, tokia situacija leidžia pasidžiaugti santykinai naujo instituto populiarumu, suteikiančiu galimybę demokratinės kontrolės forma įvertinti savivaldybės tarybos narių veiklą, kita vertus – verčia sunerimti, kad nuo 2015 metų pradėjusi veikti išvadų teikimo procedūra netaptų savitiksliu dalyku ar tik politikų manipuliaciniu įrankiu įgaliojimų netekimo procedūroje, nes per ketverius instituto gyvavimo metus tik 2018-aisiais pirmą kartą konstatuotas savivaldybės tarybos nario priesaikos sulaužymo faktas.

Žymus aptartų bylų kategorijų skaičiaus didėjimas – kaip 2018-aisiais kilęs iššūkis – keičia patį Teismo tikslą bei toliau grynina administracinės justicijos tapatybę. Šiandien jau nebėra svarbus vien tik galutinio teisingumo konkrečioje byloje pasiekimas, bet tampa aktualus ir teisminių gairių ateičiai nustatymas remiantis visos visuomenės poreikiais. Tokia Teismo transformacija vyko palaipsniui, tačiau yra neabejotinai pozityvus reiškinys, lemiantis žymiai didesnius Teismo kolektyvui keliamus reikalavimus bei stiprinantis suvokimą, koks iš tiesų svarbus yra šio Teismo vaidmuo.

Teismas, vis dažniau taikydamas Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas, Europos teisėje vyraujančius administracinės teisės principus, nuolat inicijuodamas kreipimuisi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą bei Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, ne tik kelia Teismo sprendimų kokybę, bet taip pat darniai įsilieja tiek į Lietuvos, tiek ir į visos Europos teismų praktiką. Visada malonu pasidalinti žinia, jog Teismas ir netiesiogiai turi įtakos europinei teismų praktikai: teisėjas Irmantas Jarukaitis, 2018 m. spalį baigęs darbą Teisme, buvo paskirtas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo teisėju, ir tai tik patvirtina aukštą Teismo teisėjų kompetenciją.

Nesuklysiu pasakęs, jog visavertis bet kokios institucijos darbas neišsivaizduojamas be bendradarbiavimo (tiek vietinio, tiek tarptautinio) su kitomis institucijomis, organizacijomis ir teismais. Tad kaip ir kasmet, plėtodamas atviro teismo idėją, Teismas organizavo metinės veiklos pristatymą, apvaliojo stalo diskusijas, seminarus, kvietė apsilankyti moksleivius ir studentus, vykdė įvairias socialines akcijas.

Paminėjus nuveiktus darbus, privalu prisiminti ir tai įgyvendinti padėjusį darnų bei darbštų kolektyvą, kuris šiais metais pasipildė dviem naujais teisėjais. Tad pereinami į naujus 2019 metus kartu su šiek tiek patobulintu Administracinių bylų teisenos įstatymu, vėl lauksime naujų iššūkių. Netrukus minėdami dvidešimties metų administracinių teismų įkūrimo kaip itin pažangaus veiksnio formuojantis teisinei valstybei jubiliejų, su nauja energija spręsimė įdomias ir sudėtingas bylas, toliau plėtodami visas demokratinės vertybes ir svarbiausią jų – asmens teisių efektyvią teisminę gynybą.

Pagrindinė administracinių teismų veikla, be abejo, yra susijusi su teisingumo vykdymu nagrinėjant asmenų skundus, prašymus ar pareiškimus šiems teismams priskirtos specializuotos kompetencijos klausimais. Ir nors apžvelgiamais, kaip ir 2017-aisiais, metais didžiausią dalį Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme (toliau – Teismas) gaunamų ir – atitinkamai – išnagrinėtų bylų sudarė asmenų skundai dėl žalos už netinkamas kalinimo ar suėmimo sąlygas atlyginimo priteisimo, tai jokių būdu nereikia, kad 2018-ieji nepasižymėjo naujais iššūkiais, teismų praktikos formavimui bei plėtojimui reikšmingais sprendimais. Iš tiesų administracinių teismų nagrinėjami ginčai kyla iš plataus visuomeninių santykių, reguliuojamų viešosios teisės normomis, spektro, tad ir 2018 metais nagrinėtose bylose dėl konkurencijos, mokesčių, energetikos, socialinės apsaugos ir kitų sričių buvo keliami nauji ir neretai sudėtingi klausimai. Todėl Teismo, kuriam patikėta formuoti vienodą administracinių teismų praktiką, priimtuose sprendimuose pateiktos teisės aiškinimo ir taikymo taisyklės, įskaitant apžvel-

giamas šiame pranešime, yra aktualios ne tik konkrečios bylos proceso šalims, bet ir kitiems tokio paties pobūdžio santykių dalyviams, nepamirštant ir viešojo administravimo subjektų. Dėl pačių apžvelgiamais metais išnagrinėtų bylų pobūdžio pastebėtina, kad pastaruosius kelerius metus stebimas bylų dėl užsieniečių teisinės padėties bei prieglobsčio skaičiaus didėjimas, akivaizdžiai nulemtas ir aktyvesnės nacionalinių migracijos institucijų veiklos, be kita ko, kontroliuojant, ar nėra išnykę leidimų gyventi Lietuvoje išdavimo pagrindai, ar šie leidimai buvo išduoti pagrįstai ir pan. Kasmet daugėja ir Teisme gautų prašymų pateikti išvadą savivaldybių tarybų narių apkaltos procese, o šiemet ypatingai žymus pareiškimų ir prašymų atlikti tyrimą dėl norminių administracinių aktų teisėtumo šuolis, kai tuo tarpu daugumos kitų kategorijų bylų skaičiai iš esmės liko nepakitę. Toliau mažėja apeliacinių skundų bylose dėl vietinių rinkliavų priteisimo, nepaisant to, kad pirmosios instancijos teismuose stebimos visai priešingos tendencijos.

NORMINIŲ ADMINISTRACINIŲ AKTŲ TEISĖTUMAS

Viena iš asmens pasitikėjimo valstybe ir teise sąlyga – teisės aktų teisėtumas, todėl labai svarbi yra administraciniams teismams patikėta funkcija – norminių administracinių aktų teisėtumo patikra pagal abstrakčius, t. y. su individualia byla nesusijusius, asmenų pareiškimus arba konkrečias bylas nagrinėjančių teismų prašymus. 2018-ieji pasižymėjo ryškiu šios bylų kategorijos augimu ir plačiu aktualių valstybės sričių spektru (energetika, švietimas, sveikatos apsauga, teritorijų planavimas, transportas, finansai ir kt.). Teismas, kaip vienintelė instancija norminėms byloms dėl centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtų norminių administracinių aktų, 2018 metais išnagrinėjo net 20 aptariamų bylų (t. y. dvigubai daugiau nei pernai) ir penktadalyje jų pripažino atitinkamas nuostatas neteisėtomis.

Taigi, norminių administracinių aktų teisminės kontrolės rezultatai liudija, jog vis dėlto neretai pareiškėjų abejonės dėl prašomo patikrinti norminio administracinio akto teisėtumo pasitvirtina. Pavyzdžiui, savivaldybių tarybų priimtų norminių administracinių aktų teisėtumą Teismas tyrė dviejose bylose ir jose konstatuoti prieštaravimai: 2018 m. vasario 28 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-53-415/2018 buvo pripažinta, kad tikrintame savivaldybės tarybos veiklos reglamente nustatytas reikalavimas, jog savivaldybės tarybos narys prašymo dėl informaci-

jos pateikimo kopiją turi pateikti savivaldybės merui, vertintinas kaip *apsunkinantis* savivaldybės tarybos nario teisės gauti informaciją įgyvendinimą; 2018 m. birželio 6 d. sprendime administracinėje byloje Nr. A-1256-442/2018, pasisakydamas dėl savivaldybės tarybos nustatytų konkrečių nekilnojamojo turto mokesčio tarifų, diferencijuotų pagal tai, kokiai įmonei priklauso minėtu mokesčiu apmokestinamas nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo 6 straipsnio 2 daliai dėl to, jog mokesčio dydis buvo nustatytas *neatsižvelgiant* į konkretaus mokesčio (*nekilnojamojo turto rūšį*) ir Nekilnojamojo turto mokesčio įstatyme keliamus tikslus apmokestinti Nekilnojamojo turto registre registruojamą turtą. Štai norminėje administracinėje byloje Nr. eI-5-492/2018 buvo tikrinamas aplinkos ministro įsakymas, nustatęs kriterijus, kurių pagrindu konkreti transporto priemonė galėjo būti pripažinta netinkama eksploatuoti (tokios priemonės toliau nebūtų galima eksploatuoti – ja būtų privaloma atsikratyti, perduodant atliekų tvarkytojui). Išplėstinė teisėjų kolegija 2018 m. gegužės 10 d. sprendimu tokias norminio administracinio akto nuostatas pripažino neteisėtomis akcentavusi, kad jos yra naujas, jokiam įstatyme nenumatytas, savarankiškas teisinis pagrindas, kuriuo remiantis savininkui gali būti uždrausta jam nuosavybės teise priklausančią transporto priemonę valdyti, naudoti, ja disponuoti savo nuožiūra,

taip ministro įsakymu apribojant savininko nuosavybės teisę bei ūkinės veiklos laisvę. Prieštaraujančiomis aukštesnės galios teisės aktams buvo pripažintos ir Turto arba verslo vertintojų garbės teismo nuostatuose įtvirtintos taisyklės, kad šio Garbės teismo sprendimas paskelbiamas nesurašius sprendimo motyvų, o šie motyvai surašomi vėliau (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. liepos 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-8-662/2018).

Būtinybės laikytis norminių administracinių aktų *priėmimo procedūrą* klausimas buvo sprendžiamas administracinėje byloje Nr. eI-1-502/2018 (2018 m. kovo 19 d. sprendimas), kurioje, be kita ko, konstatuota, kad teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančiai institucijai patikrinti turi būti pateiktas galutinis teritorijų planavimo dokumento sprendinių, nustatyta tvarka apsvarstytų su visuomene, variantas, o sprendinius pakeitus – viešąjį svarstymą privaloma kartoti. Reikalavimas teisėkūros subjektams laikytis įstatyme nustatytos norminių administracinių aktų, kuriais reguliuojama ūkinė veikla, įsigaliojimo tvarkos buvo akcentuotas išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. rugsėjo 20 d. sprendime administracinėje byloje Nr. eI-13-822/2018, kurioje tikrintas aktas pripažintas neteisėtu nustačius, kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija nesilaikė Energetikos įstatyme nustatyto reikalavimo, jog nustatytos paslaugų kainos įsigalioja praėjus 2 mėnesiams nuo jų paskelbimo. Kaip pažymėjo išplėstinė teisėjų kolegija, šių kainų paskelbimas ir įsigaliojimas yra susijęs su asmenų, kurių teisei padėčiai šios kainos turi įtakos, teisėtai interesais ir lūkesčiais, t. y. jiems yra svarbu ir reikšminga laiku sužinoti apie atliekamus kainų pakeitimus, ypačingai tais atvejais, kada tokios kainos yra padidinamos. Administracinėje byloje Nr. I-9-662/2018 pripažinusi, kad tikrinamas norminis administracinis aktas *nebuvo paskelbtas nustatyta tvarka*, 2018 m. spalio 17 d. nutartimi išplėstinė teisėjų kolegija nutraukė norminę bylą dėl Trakų senamiesčio tvarkymo ir naudojimo režimą reglamentuojančio norminio akto teisėtumo.

Vertinant norminio administracinio akto teisėtumą norminėse bylose priimtuose sprendimuose pateiktos ir materialinių normų aiškinimo bei taikymo taisyklės. Tokios normos buvo susijusios su *asmėnų aptarnavimo* institucijose (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. birželio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-4-662/2018), *sveikatos priežiūros paslaugų teikimo* (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. birželio 12 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-10-822/2018), daugiabučių namų bendrųjų patalpų šildymo *apmokėjimo* (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. sausio 22 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-19-858/2017), *kultūros paveldo apsaugos* (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. gegužės 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-3-502/2018) klausimais ir kt. Pasisakyta ir dėl tikrinamo norminio

akto *taikymo laike* (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. spalio 17 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-23-556/2018; išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. gruodžio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-16-261/2018), ir dėl reikalavimų *turto ir verslo vertinimą* reglamentuojančių norminių administracinių aktų turiniui (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. spalio 22 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-6-822/2018) bei dėl kitų klausimų.

Aiškinant norminių bylų teiseną reglamentuojančias *proceso taisykles*, apžvelgiamais metais priimtais sprendimais, be kita ko, išaiškinta bei akcentuota: administracinių teismų kompetencijai nepriskiriama tirti norminių administracinių aktų atitikties žemesnės teisės galios nei Vyriausybės nutarimai teisės aktams (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. sausio 2 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-21-438/2017); norminio administracinio akto (jo dalies) neteisėtumas negali būti grindžiamas prielaida (nuomone), kad dėl šiame akte nustatyto reguliavimo atitinkamų teisiųjų santykių dalyviai galbūt nevykdys ar vengs vykdyti kituose teisės aktuose jiems nustatytas pareigas (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. gruodžio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-17-756/2018); norminiams administraciniams aktams nėra priskiriamai politinės partijos valdymo organų sprendimai pašalinti narį iš politinės partijos (2018 m. lapkričio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eI-32-662/2018); norminėje administracinėje byloje išimtinai vertinama (šios bylos dalyku yra) norminio administracinio akto (jo dalies) atitiktis įstatymui ir (ar) Vyriausybės norminiam aktui; veikdamas įstatymų leidėjo aiškiai apibrėžtos kompetencijos ribose, norminėje administracinėje byloje administracinis teismas nesprenžia ir negali spręsti dėl vykdančią (įgyvendinant) ginčijamą norminių administracinių aktų (jo dalį) vykdytų administracinių procedūrų, priimtų sprendimų ir (ar) atliktų kitų veiksmų (neveikimo) teisėtumo bei pagrįstumo (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. spalio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. I-25-822/2018).

MOKESČIAI

Jau tapo įprasta, kad didžiausią dėmesį netiesioginių mokesčių srityje Teismui 2018 metais teko skirti su pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) susijusiems klausimams, kurių didžiausią dalį sudarė klausimai dėl teisės į šio mokesčio atskaitą bei 0 proc. PVM tarifo taikymo. 2018 m. vasario 13 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [A-3010-438/2018](#) teisėjų kolegija konstatavo, kad taikant 0 proc. PVM tarifą prekių tiekimui, kai šios prekės yra eksportuojamos į trečiąsias šalis, tinkamu pirminiu ir pagrindiniu įrodymu, jog prekės buvo išgabentos iš Europos Sąjungos teritorijos, yra kompetentingos eksporto muitinės patvirtinimas apie prekių išvežimo faktą. Mokesčių administratorius, norėdamas paneigti šį patvirtinimą, privalo surinkti įrodymus, leidžiančius neabejotinai paneigti eksporto deklaracijų (muitinės įstaigų sprendimų) pagrįstumą (teisingumą). Paminėtina ir 2018 m. rugsėjo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-374-442/2018](#), kurioje pasisakyta dėl pareigos *tikslinti PVM atskaitą* atsiradimo momento, kai pirminė šio mokesčio atskaita iš viso nebuvo galima. Šiuo klausimu Teismas, atsižvelgęs į aktualią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, konstatavo, kad pareiškėjas tokiu atveju turėjo pareigą patikslinti ginčo PVM atskaitą (PVM deklaraciją), tačiau, skirtingai nei vertino mokesčių administratorius, šios (pareiškėjo) pareigos atsiradimo momentas sutapo su nepagrįstu PVM atskaitymu (pirmine PVM atskaita). Aptariamoje byloje šis (pareigos tikslinti PVM atskaitą) atsiradimo momentas buvo ypač svarbus, nes juo vadovaujantis buvo skaičiuojama mokesčio apskaičiavimo (perskaičiavimo) senatis.

Dėl šios senaties paminėtina ir tai, jog 2018 m. kovo 7 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. [A-1456-575/2018](#) Teismas pripažino, kad kai nutariama jau pradėtą mokestinį patikrinimą papildyti tyrimu dėl papildomo mokesčio, su šiuo (papildytu) mokesčiu susijusioms prievolėms taikoma *mokesčių apskaičiavimo (perskaičiavimo) senatis* skaičiuojama ne nuo pradinio pavedimo tikrinti, bet nuo šio pavedimo papildymo dienos. Kitoje byloje iš esmės buvo pripažinta, kad *mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) senaties terminas* nebuvo praleistas, kai mokesčio mokėtojas prašymą grąžinti (įskaityti) pateikė pasibaigus šiam terminui, tačiau mokesčio deklaraciją su nurodyta permoka (skirtumu) pateikė dar šiam senaties terminui nepasibaigus (2018 m. kovo 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-619-442/2018](#)). Paminėtina ir 2018 m. rugpjūčio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-375-556/2018](#), kurioje konstatuota, kad draudžiama mažinti pagal Mokesčių administravimo įstatymą mokesčio mokėtojo naudai apskaičiuotą ir mokamą *palūkanų sumą už laiku negrąžintą PVM skir-*

tumą atsižvelgus į kitas nei paties apmokestinamojo asmens veiksmais nulemtas aplinkybės: palūkanų sumos santykį su PVM skirtumo suma, skirtumo negrąžinimo laikotarpį ir jį nulėmusias priežastis, taip pat apmokestinamojo asmens realiai patirtus praradimus. Dėl *delspinigių už laiku neįvykdytą mokestinę prievolę* paminėtina administracinė byla Nr. [A-1497-442/2018](#), kurioje 2018 m. spalio 24 d. priimta nutartimi teisėjų kolegija nurodė, kad delspinigiai nebeskaičiuojami nuo to momento, kai šios (mokestinės) prievolės vykdymas įsiteisėjusiu teismo sprendimu baudžiamajoje byloje buvo perkeltas kitam asmeniui.

Dėl tiesioginių mokesčių, konkrečiai – gyventojų pajamų mokesčio, toliau buvo nagrinėjami mokestiniai ginčai, susiję su mokestinių prievolių dydžio nustatymu, kai mokesčio mokėtojo išlaidos viršijo jo oficialias pajamas (pvz., 2018 m. lapkričio 21 d. administracinėje byloje Nr. [eA-1622-442/2018](#)). Vienoje iš tokių bylų Teismas akcentavo, kad paprasta rašytine forma sudarytų sutarčių apie pinigines lėšas pateikimas, nesant realaus pajamų gavimo fakto, patvirtinto visapusiška pajamų gavimo faktinių aplinkybių analize, paties pajamų gavimo nepagrindžia. Pasirinkdamas pajamas gauti grynaisiais pinigais (dėl ko šių pajamų gavimo faktas nėra fiksuojamas kredito įstaigose esančių sąskaitų įrašuose) ir šių pajamų nedeklaruodamas pateikiant atitinkamo mokestinio laikotarpio pajamų deklaracijas (pvz., kai tokios deklaracijos teikimas neprivalomas), mokesčių mokėtojas prisiima ir visą riziką dėl jam tenkančios įrodinėjimo pareigos (2018 m. lapkričio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1648-438/2018](#)).

Nuosekli administracinių teismų praktika, kad *apmokestinimo išimties negali būti aiškinamos plečiamai*, atsispindėjo 2018 m. balandžio 11 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-614-556/2018](#), kurioje buvo sprendžiama dėl Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme nustatytos apmokestinimo išimties, kai parduodamas gyvenamasis būstas, kuriame mokesčio mokėtojas teisės aktų nustatyta tvarka buvo deklaravęs savo gyvenamąją vietą. Kadangi šioje byloje tarp šalių nebuvo ginčo, kad pareiškėjas parduoto buto adresu savo gyvenamosios vietos nebuvo deklaravęs, jo teisė į minėtą apmokestinimo išimtį buvo paneigta neatsižvelgus į argumentus dėl jo ir visos šeimos faktinės gyvenamosios vietos ginčo bute.

SOCIALINĖ APSAUGA

2018 metais socialinės apsaugos srityje daugiausiai buvo sprendžiama ginčų, susijusių su valstybinio socialinio draudimo senatvės pensija bei stažo šiai pensijai skirti apskaičiavimu (2018 m. rugsėjo 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-1593-502/2018](#), 2018 m. lapkričio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1745-502/2018](#), 2018 m. lapkričio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1771-502/2018](#)). Teismas taip pat vertino klausimus dėl senatvės pensijos paskyrimo asmeniui grįžus į Lietuvą iš Ukrainos bei pasisakė, jog tokiais atvejais pensija mokama taip, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos su Ukraina pasirašytoje sutartyje dėl socialinės apsaugos (2018 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-470-756/2018](#), 2018 m. rugpjūčio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-787-1062/2018](#)).

Praėjusiais metais akivaizdžiai sumažėjo ginčų dėl neteisėtai sumažintų valstybinių pensijų, tačiau dėl šių pensijų išskirtinas 2018 m. sausio 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-1667-602/2017](#), kurioje teisėjų kolegija pasisakė dėl asmenų teisės gauti perskaičiuotą valstybinę pensiją, kurios dydis priklausytų nuo darbo užmokesčio (atlyginimo), Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo pripažinto neteisėtai sumažintu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto nuostatomis. Apskritai ginčų dėl valstybinių pensijų, ypač valstybinių karių ir pareigūnų pensijų, buvo gan gausu. Pavyzdžiui, sprendtas klausimas dėl teisės gauti mokslininkų valstybinę pensiją (2018 m. gegužės 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-702-525/2018](#)), taip pat klausimas dėl valstybinės pensijos skyrimo, atsižvelgiant į asmeniui nustatytą darbo užmokesčio vidurkį, į kurį įskaitomas ir tarnybinis atlyginimas kartu su paskirtu priedu (2018 m. lapkričio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-941-756/2018](#)), klausimas dėl laikotarpio, kuriuo pareiškėjas ėjo Muitinės veiksmų kontrolės mobiliosios grupės vadovo pareigas, įtraukimo į stažą pareigūnų ir karių valstybinei pensijai gauti (2018 m. lapkričio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-922-261/2018](#)) bei klausimas dėl eksperto atlygio, gauto už įgyvendinant atitinkamą projektą, neprilyginimo pareiginei algai Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 7 straipsnio prasme (2018 m. birželio 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-318-822/2018](#)).

Vis dar buvo sprendžiami ginčai dėl socialinio draudimo našlių pensijų. Iš Teismo praktikos matyti, jog sprendžiant mokėtos valstybinio socialinio draudimo našlės pensijos permokos išieškojimo klausimą yra

būtina įvertinti, ar priimdama sprendimą mokėti našlių pensiją, ilgą laiką mokėdama našlių pensiją ir netikrindama pateiktų duomenų institucija elgėsi atidžiai ir rūpestingai, laikėsi gero administravimo principo ir teisėtai nusprendė išieškoti iš asmens visą permoką, o ne apsiribojo penkerių metų senaties terminu permokai išieškoti. Kartu turi būti įvertinta ir asmens ekonominė (socialinė) padėtis (2018 m. gegužės 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-4107-552/2018](#)).

Valstybinio socialinio draudimo pašalpų ir išmokų srityje išskirtina 2018 m. sausio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1621-602/2017](#), kurioje Teismas, pasisakydamas dėl palankesnio teisinio reguliavimo taikymo, pakartotinai nagrinėjant klausimą dėl pareiškėjo darbingumo lygio nustatymo, akcentavo, jog Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba, pakartotinai nagrinėdama klausimą, priskirtą šios institucijos kompetencijai, nors ir pagal asmens skundą, privalo ne tik tikrinti minėtos tarnybos teritorinio skyriaus sprendimo pagrįstumą, bet kartu ir spręsti klausimą dėl pakartotinio darbingumo lygio vertinimo. Taip pat pasisakyta ir dėl vienkartinės draudimo išmokos skyrimo mirus ne Lietuvos Respublikos piliečio ir neturintčio leidimo nuolat gyventi Lietuvoje asmens sutuoktiniui ir konstatuota, jog jis tokią išmoką turi teisę gauti (2018 m. rugsėjo 7 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-4092-552/2018](#)).

Socialinės paramos šeimoms, vaikams ir nepasiturintiems gyventojams srityje aktuali 2018 m. kovo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-530-502/2018](#), kurioje Teismas pasisakė dėl asmens, kuriam teismo sprendimu yra nustatyta pareiga periodinėmis išmokomis išlaikyti vaiką, vaiko išlaikymo pareigos pasibaigimo momento, nuginčijus tėvystę. Byloje išaiškinta, kad *tapimą skolininku Vaikų išlaikymo fondo įstatymas sieja ne su biologine vaiko, kuriam yra skiriamos išmokos iš Vaikų išlaikymo fondo, tėvyste, o su konkrečiam asmeniui teismo nustatyta prievole teikti išlaikymą tam vaikui*. Byloje pareiškėjo tėvystė teismo tvarka buvo nuginčyta tik teismo sprendimu. Aplinkybė, kad pareiškėjas nėra vaiko tėvas, kuri buvo nustatyta dar ankstesnėje specialisto išvadoje, savaime nepaneigė pareiškėjui įsiteisėjusiu teismo sprendimu nustatytos prievolės išlaikyti vaiką. Panašios pozicijos laikytasi ir 2018 m. liepos 5 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [A-826-602/2018](#) sprendžiant klausimą dėl iš Vaikų išlaikymo fondo išmokėtų išmokų išieškojimo iš skolininko.

Teismo veikloje, kaip ir praėjusiais metais, išnagrinėta nemažai ginčų dėl Užsienio išmokų tarnybos atsisaky-

mo išduoti A1 pažymėjimą dėl taikomų socialinės apsaugos teisės aktų bei sprendimų dėl darbo sutarties galiojimo laikotarpiu taikytinų užsienio valstybės socialinio draudimo teisės aktų (2018 m. kovo 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-684-552/2018](#), 2018 m. balandžio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1020-822/2018](#), 2018 m. lapkričio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-5187-1062/2018](#)).

Kiti ginčai socialinės apsaugos srityje pasižymėjo ne tik gausa, bet ir spęstų klausimų įvairove: Teismas pasisakė dėl išmokėtos socialinio draudimo išmokos permokos priteisimo iš darbdavio, pateikusių klaidingus duomenis apie tai, jog atleistam darbuotojui nebuvo skirta išėtinė išmoka (2018 m. gegužės 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1091-502/2018](#), panašiu klausimu taip pat žr. ir 2018 m. kovo 21 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. [eA-496-502/2018](#));

nagrinėdamas bylą dėl neįgalaus vaiko specialaus statuso ir specialiojo nuolatinės slaugos poreikio jam nustatymo Teismas pabrėžė būtinybę atsižvelgti į vaiko, turinčio neįgalumą, ypatingą statusą ir būtinybę maksimaliai apginti jo teises ir teisėtus interesus (2018 m. liepos 24 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-544-822/2018](#)). Teismas pareiškėjams palankiai sprendė bylas, kuriose pasisakė dėl šalpos išmokas mokačios institucijos pareigų, siekiant išieškoti šalpos išmokos permoką, bei senaties termino tokiam išieškojimui taikymo (2018 m. lapkričio 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-1803-502/2018](#)) bei dėl priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos mokėjimo asmeniui, kuriam specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatytas sukakus senatvės pensijos amžiui (2018 m. gruodžio 18 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-1884-525/2018](#)).

UŽSIENIEČIŲ TEISINĖ PADĖTIS

2018 metais toliau daugėjo Teismą pasiekiančių bylų dėl užsieniečių teisinės padėties. 2018-aisiais tiek gautų, tiek išnagrinėtų bylų skaičius padidėjo daugiau nei per pusę. Daugiausia gautų bylų buvo susiję su atsisakymu išduoti leidimą laikinai gyventi ar leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje panaikinimu.

Sprendamas dėl atsisakymo išduoti leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje pagrįstumo, Teismas pabrėžė, kad aplinkybės, jog bendrovė ne mažiau kaip pastaruosius 6 mėnesius iki pareiškėjos kreipimosi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo pagal verslo planą nevykdė steigimo dokumentuose nurodytos veiklos Lietuvos Respublikoje, yra savarankiškas ir pakankamas pagrindas atsisakyti išduoti leidimą laikinai gyventi (2018 m. vasario 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3414-502/2018](#)). Reikšmingi išaiškinimai padaryti taip pat ir administracinėje byloje Nr. [A-4498-520/2018](#), kurioje Teismas konstatavo, jog bendrovės darbuotojo buvimas tikslinėse atostogose (tėvystės ir vaiko priežiūros atostogose) negalėjo būti prilyginamas Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 45 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintam reikalavimui dėl įmonėje dirbančių asmenų skaičiaus nesilaikymui.

Taip pat Teismas, remdamasis nacionalinių ir ES teisės aktų nuostatomis, išaiškino, jog leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje panaikinimas yra pagrįstas ir tuomet, kai yra gaunami duomenys apie tai, jog kita Šengeno erdvės valstybė yra davusi perspėjimą. Teismo vertinimu, esant pakankamai duomenų priimti pagrįstą ir teisėtą sprendimą, papildomos konsultacijos su perspėjimą davusia valstybe neturi imperatyvaus pobū-

džio (2018 m. lapkričio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-5229-552/2018](#)).

Administracinėse bylose dėl užsieniečių sulaikymo stebima tendencija dėl *pažeidžiamų asmenų interesų prioriteto*. Pavyzdžiui, 2018 m. spalio 4 d. sprendime administracinėje byloje Nr. [A-5350-662/2018](#) Teismas akcentavo, kad nors užsienietės elgesys ir galėtų būti vertinamas kaip piktnaudžiavimas prieglobsčio procedūra, vertinant individualias situacijos aplinkybes ir atsižvelgiant į tai, kad jos tapatybė ir pilietybė nustatyta, ji įtraukta į pažeidžiamų asmenų sąrašą, nustatytas pagrindas skirti užsienietei sulaikymui alternatyvią priemonę. Administracinėje byloje Nr. [A-5072-520/2018](#) Teismas, nustatęs, kad pareiškėjai ir 4 nepilnamečiai jų vaikai (prieglobsčio prašytojai) buvo įtraukti į pažeidžiamų asmenų sąrašą, abejonių dėl jų tapatybės nekilo, nebuvo duomenų, kad jie keltų grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui ar kad būtų pažeidę Užsieniečių registracijos centro vidaus tvarkos taisykles, konstatavo, jog alternatyvių sulaikymui priemonių taikymas nebuvo tikslingas ir proporcingas šeimos elgesiui, neatitiko šios pažeidžiamos šeimos ir nepilnamečių vaikų poreikių, todėl poveikio priemonės pareiškėjų šeimai galėjo būti visiškai panaikintos. Dar didesnis dėmesys nepilnamečių vaikų interesams skirtas administracinėje byloje Nr. [A-5717-492/2018](#), kurioje Teismas išaiškino, jog net ir esant pakankamai didelei rizikai, jog užsieniečiai vėl bandys nelegaliai išvykti iš Lietuvos Respublikos, jų sulaikymas negalėtų būti pripažintas proporcinga priemone, nes tinkamas vaikų interesų bei poreikių užtikrinimas yra nepalyginamai svarbesnis tikslas.

Bylose dėl prieglobsčio suteikimo Teismas išaiškino, jog Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai turi pareigą priimti tiek motyvuotus prieglobsčio prašytojų prašymus, tiek nemotyvuotus (2018 m. vasario 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3309-575/2018](#)). Kitoje byloje vertindamas Migracijos departamento sprendimo, kuriuo užsieniečius nuspręsta perduoti Vokietijos Federacinei Respublikai, pagrįstumą ir teisėtumą, ir nustatęs, kad Lietuvos Respublikoje gyvena neįgalūs pareiškėjo motina ir brolis, Teismas konstatavo, kad Migracijos departamentas, turintis teisę, o ne pareigą pasinaudoti Reglamento (ES) Nr. 604/2013 17 straipsnyje įtvirtinta diskrecine išlyga, gavęs pareiškėjų prašymą dėl prieglobsčio suteikimo, vis dėlto nepakankamai įvertino pareiškėjų situaciją, ypač susijusią su humanitariniais sumetimais

ir pareiškėjų giminaičių sveikatos būkle, neįgalumu, pareiškėjo galimybėmis jais rūpintis. Nors Reglamento 17 straipsnio 1 dalis neįtvirtina asmens teisės reikalauti, ir atitinkamai – atsakovo pareigos pasinaudoti savo teise nagrinėti šio asmens prieglobsčio prašymą tuo atveju, jei Reglamente įtvirtintų kriterijų pagrindu nustatoma, kad už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą yra atsakinga kita ES valstybė narė, tačiau, Teismo nuomone, tais atvejais, kai prieglobsčio prašytojas savo prašymą grindžia Reglamento 16 straipsnio 1 dalimi, Migracijos departamentas, priimdamas sprendimą dėl prieglobsčio prašytojo perdavimo kitai valstybei narei, privalo motyvuotai pasisakyti ir dėl šios teisės normos taikymo galimybės (2018 m. birželio 13 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-4189-552/2018](#)).

VALSTYBĖS TARNYBA

2018 metais išnagrinėta gana daug tarnybinių ginčų. Ir atsižvelgiant į tai, jog bylų dėl darbo užmokesčio priteisimo kiekis regimai sumažėjo, daugiau reikšmingų išaiškinimų pateikta kitokio pobūdžio šios kategorijos bylose, t. y. bylose, kuriose spręsti atleidimo, tarnybinių nuobaudų teisėtumo bei socialinių garantijų užtikrinimo klausimai.

Vienoje iš bylų išplėstinė teisėjų kolegija pasisakė dėl pagrindinių tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūrų. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 977 patvirtintų Tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams taisyklių (toliau – Taisyklės) 8 punktas, sistemiškai vertinant Taisyklių ir Valstybės tarnybos įstatymo (toliau – Įstatymas, VTĮ) kontekste, aiškintinas kaip įpareigojantis už įstaigos personalo tvarkymą atsakingą asmenį arba kitą tarnybinių nusižengimą tirti įgaliotą valstybės tarnautoją pranešime apie tarnybinių nusižengimą nurodyti, iki kada valstybės tarnautojas, įtariamas padaręs tarnybinių nusižengimą, gali pateikti rašytinį paaiškinimą dėl nurodyto tarnybinio nusižengimo ir objektyviai sudaryti galimybę jam tokį paaiškinimą pateikti. Išplėstinė teisėjų kolegija šioje byloje taip pat pažymėjo, kad kitos viešojo administravimo įstaigos ar institucijos raštu pateikta informacija dėl galimo valstybės tarnautojo tarnybinio nusižengimo tokio tyrimo procedūroje negali būti vertinama kaip dokumentas, pakeičiantis Taisyklių 7 punkte numatytą pranešimą apie tarnybinių nusižengimą (2018 m. vasario 14 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-3008-662/2018](#)).

Pasisakydama dėl garantijų atleidžiamam valstybės tarnautojui, auginančiam vaiką (vaikus) iki trejų metų,

išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad sprendžiant dėl valstybės tarnautojo atleidimo, naikinant jo užimamą pareigybę (VTĮ 44 str. 1 d. 9 p.) teisėtumo, privalo būti įvertintos valstybės tarnautojui garantijas suteikiančios teisės normos (VTĮ 44 str. 7 d.). Tačiau VTĮ 44 straipsnio 7 dalyje numatytų garantijų užtikrinimas valstybės tarnautojui, kurio pareigybė naikinama, negali būti suprantamas taip, kad jis turėtų būti atleistas VTĮ 44 straipsnio 1 dalies 9 punkte numatytu pagrindu, kai vaikui suėjo 3 metai. Kita vertus, išplėstinė teisėjų kolegija nurodė, jog valstybės tarnautojo, kurio pareigybė naikinama, garantija būti paskirtam į kitas to paties ar žemesnio lygio ir kategorijos pareigas, nėra absoliuti (išplėstinės teisėjų kolegijos 2018 m. spalio 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-5093-575/2018](#)).

Taip pat buvo pateiktas reikšmingas išaiškinimas dėl Valstybinės darbo inspekcijos (toliau – VDI) teritorinio padalinio vadovo sutikimo atleisti darbuotoją, įgyvendinantį darbuotojų atstovavimo veiklą, apskundimo. 2018 m. gruodžio 19 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-4948-575/2018](#) išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad VDI teritorinio skyriaus vadovo sprendimas duoti sutikimą atleisti iš darbo ar pakeisti būtinausias darbo sutarties sąlygas gali būti skundžiamas ABTĮ nustatyta tvarka tiek darbuotojo, tiek darbdavio. Pasisakydama dėl VDI sprendime privalomų vertinti klausimų, išplėstinė teisėjų kolegija padarė išvadą, jog VDI teritorinis skyrius turėjo vertinti tik tai, ar bendrovės siekis atleisti darbuotoją nėra susijęs su jo veikla profesinėje sąjungoje.

Pastaraisiais metais Teismas taip pat turėjo proga pasisakyti dėl buvusio ministro materialinės atsakomybės.

Išplėstinė teisėjų kolegija 2018 m. lapkričio 13 d. sprendime administracinėje byloje Nr. [A-2995-492/2018](#) konstatavo, kad sprendžiant dėl vidaus reikalų ministro atsakomybės dėl žalos, padarytos neteisėtais veiksmais, atliktais įgyvendinant vidaus administravimo įgaliojimus įstaigos prie ministerijos atžvilgiu, inter alia skiriant tarnybines nuobaudas, atlyginimo yra taikytinos civilinės atsakomybės sąlygos, inter alia Civilinio kodekso 6.280 straipsnio 1 dalis ir Žalos atlyginimo įstatymo normos. Siekiant nustatyti, ar valstybė įgijo regreso (atgręžtinio reikalavimo) teisę į žalą padariusį asmenį, šiuo atveju – į vidaus reikalų ministrą dėl jo neteisėtais veiksmais sukeltų materialinio pobūdžio pasekmių, yra *būtina nustatyti šias dvi sąlygas*: pirma, valstybė turi būti atlyginusi šiais vidaus reikalų ministro veiksmais sukeltą žalą; antra, tokia žala turi būti padaryta kaltais vidaus reikalų ministro veiksmais.

Taip pat Teismas pasisakė ir dėl ministro diskrecijos, sprendžiant atranką laimėjusio asmens skyrimo į pavaldžios institucijos vadovo pareigas. 2018 m. spalio 4 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-5154-492/2018](#) Teismas pažymėjo, kad valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų diskrecijos teisė įvardijama kaip galia, suteikianti administravimo subjektui tam tikrą veiklos laisvę priimant sprendimus, įgalinant jį iš kelių teisiškai galimų elgesio variantų pasirinkti tą, kuris, jo nuomone, yra tinkamiausias. Vadovaujamosi principu, kad *diskrecijos teisė teisinėje valstybėje negali būti absoliuti*, neturi būti aiškinama kaip nemotyvuotas ir niekuo nesaistomas pasirinkimas. Diskrecijos teise besinaudojantys subjektai yra suvaržyti bendrųjų teisėtumo principo reikalavimų ir kriterijų. Teisėjų kolegija vertino, jog ministrui suteikta kompetencija priimti teisės aktus, taip pat – Atrankos į pataisos pareigūnų pareigas taisyklės, sudaryti atrankos komisiją yra ne tik ministro diskrecijos realizavimo priemonės, bet ir diskrecijos ribų nustatymo instrumentas, nes ministras yra saistomas savo paties nustatytų taisyklių.

2018 m. kovo 7 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-492-442/2018](#), kurioje pareiškėjas siekė, jog atsakovas pradėtų tarnybinių patikrinimą dėl valstybės tarnautojo, teisėjų kolegija išaiškino, kad tarnybinio nusižengimo tyrimo pradėjimas yra valstybės tarnautoją, įtariamą padariusį tarnybinių nusižengimą, į pareigas priėmusio asmens (institucijos) diskrecija. Pareiškėjo subjektinės teisės užtikrinimas pasireiškė tuo, kad atsakovas privalėjo ištirti pareiškėjo kreipimąsi Viešojo administravimo įstatymo bei jį lydinių teisės aktų nustatyta tvarka. Valstybės tarnautojo patraukimas drausminėn atsakomybėn jokios įtakos pareiškėjo teisėms ar teisėtiems interesams neturi.

Pasisakydamas dėl papildomų atostogų suteikimo valstybės tarnautojui už laikotarpį, kurį buvo vėluojama apmokėti už kasmetines atostogas, Teismas, remdamasis

Darbo kodekso 176 straipsnio 2 dalimi (redakcija, galiojusi iki 2017 m. liepos 1 d.) bei atsižvelgęs į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, paaiškino, jog minėta teisės norma įtvirtina bendrąją taisyklę, kad už atostogų laikotarpį su darbuotoju atsiskaitoma iki atostogų pradžios. Atostogų pratęsimas darbdaviui vėluojant sumokėti už jas yra darbuotojo teisė, derintina su darbdaviu, todėl jis, siekdamas šia teise pasinaudoti, savo *valią paprastai turi išreikšti atostogų metu ar per protingą laiką* (bet nedelsdamas) joms pasibaigus (2018 m. birželio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-851-575/2018](#)).

Kitoje byloje, kurioje buvo sprendžiamas klausimas dėl pareiškėjos atleidimo pagal Valstybės tarnybos įstatymo 44 straipsnio 2 dalį (valstybės tarnautojas, dėl laikinojo nedarbingumo nedirbantis ilgiau kaip 140 dienų per paskutinius 12 mėnesių), teisėjų kolegija išaiškino, jog šiuo atveju *skaičiuojant nedarbingumo terminą* būtina vadovautis Darbo kodeksu ir VTĮ 44 straipsnio 2 dalį aiškinti taip, kad į 140 dienų nedarbingumo laikotarpį įskaitytinos visos kalendorinės dienos (2018 m. rugpjūčio 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-4758-662/2018](#)).

Aktualūs teisės normų išaiškinimai pateikti ir kitoje tarnybinių ginčų byloje: Teismas konstatavo, jog laisvos pareigos turi būti siūlomos ir atleidžiamam dėl institucijos pertvarkymo šios institucijos vadovui (2018 m. lapkričio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-5189-438/2018](#)); byloje sprendžiant apmokėjimo už darbą klausimus, Teismo nuomone, turi būti vertinamas pamaininio darbo realumas, t. y. vien formalus pareigybės ištraukimas į pamainomis dirbančių pareigūnų sąrašą nesudaro pagrindo už dirbtą laiką atsiskaityti kaip už pamaininį darbą (2018 m. lapkričio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1560-556/2018](#)).

KONKURENCIJA

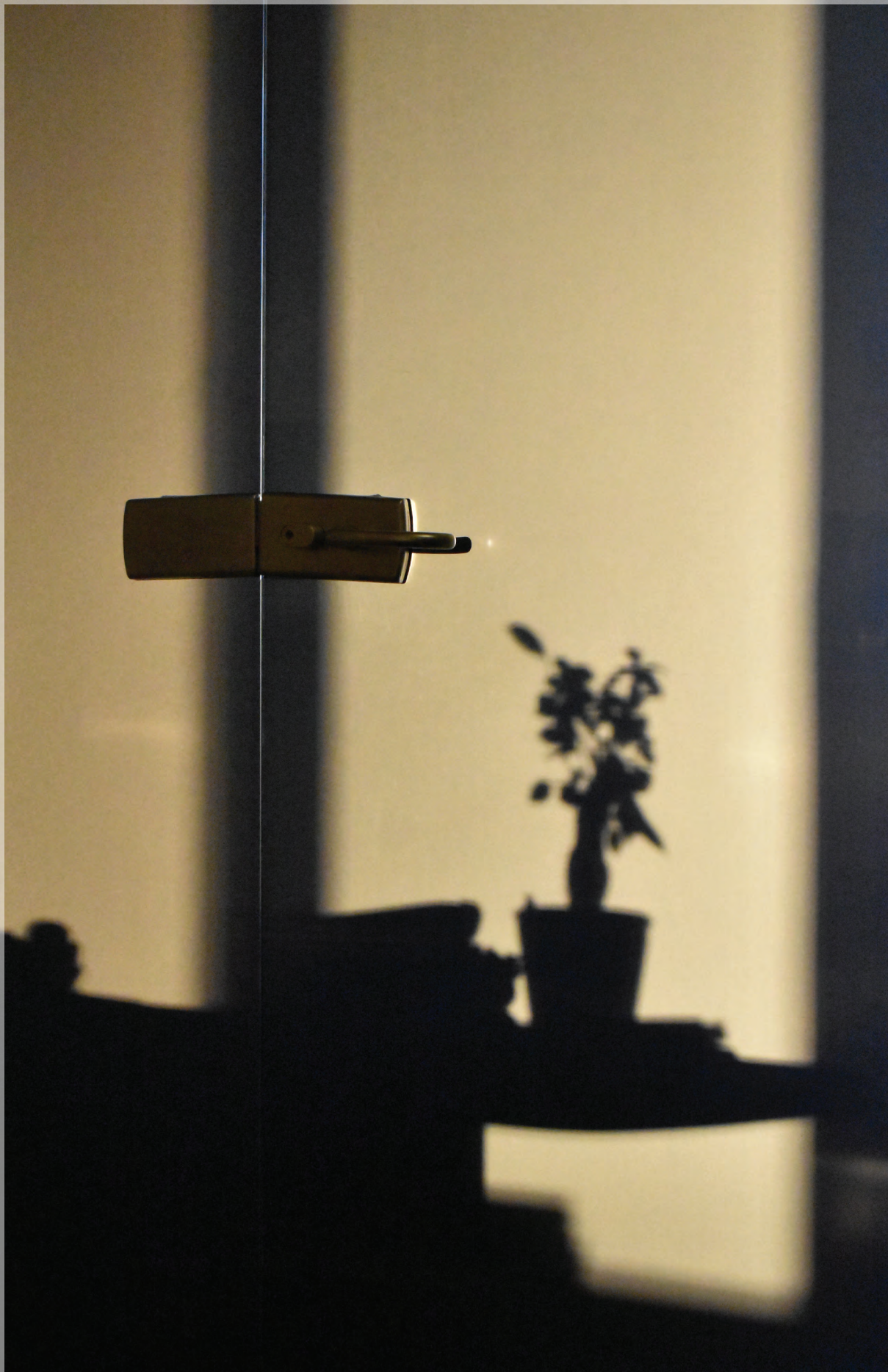
Konkurencijos bylų, kaip ir kiekvienais metais, 2018 m. nebuvo nagrinėta daug, tačiau šiemet spręsti šios srities ginčai sudarė galimybę Teismui formuoti praktiką dėl pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimo termino pratęsimo, klaidinančios reklamos skleidimo, Konkurencijos tarybos kompetencijos atsisakyti pradėti arba nutraukti jau pradėtą tyrimą.

Administracinėje byloje Nr. [eA-1115-624/2018](#) buvo sprendžiama dėl Konkurencijos tarybos nutarimo, kuriuo pareiškėjui, per susijusią įmonę Lietuvoje valdžiusiam klasifikuotų skelbimų svetaines [www.plius.lt](#), [www.autoplus.lt](#) ir [www.domoplus.lt](#), netiesiogiai per kitą juridinį asmenį įsigijus 100 proc. akcijų įmonės, Lietuvoje valdžiusios klasifikuotų skelbimų svetaines [www.skelbiu.lt](#), [www.autogidas.lt](#), [www.aruodas.lt](#), buvo atsisakyta duoti leidimą vykdyti koncentraciją. Nors tokia koncentracija įstatymais nustatytos bendrųjų pajamų ribos nebuvo viršytos ir jos įgyvendinimui pareiškėjas neprivalėjo gauti Konkurencijos tarybos leidimo, pastaroji, nusprendusi, kad yra tikėtina, jog dėl koncentracijos bus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija klasifikuotų skelbimų rinkoje, įpareigojo pareiškėją teikti pranešimą apie koncentraciją. Pareiškėjui perleidus 100 proc. vieno iš juridinių asmenų akcijų ir visą šios bendrovės valdytą turtą (įskaitant minėtas skelbimų svetaines) trečiajam asmeniui bei informavus apie tai Konkurencijos tarybą, taip pat pateikus prašymą nutraukti pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimą, Konkurencijos taryba vis dėlto atsisakė duoti leidimą pareiškėjui vykdyti koncentraciją.

Teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas, panaikindamas Konkurencijos tarybos nutarimą ir įpareigodamas Konkurencijos tarybą atlikti papildomą tyrimą bei jo pagrindu priimti naują nutarimą, priėmė Konkurencijos įstatyme nenumatytos rūšies sprendimą, iš esmės pratęsiantį Konkurencijos įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodytą 4 mėnesių pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimo terminą, kuris gali būti pratęstas vienam mėnesiui tik pranešimą apie koncentraciją pateikusio ūkio subjekto motyvuotu prašymu ir tik Konkurencijos tarybai ketinant priimti nutarimą pagal Konkurencijos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 2 punktą, t. y. esant aplinkybėms, kurių ginčo atveju nebuvo. Be to, Teismas, įvertinęs Konkurencijos įstatymo 14 straipsnio 2 dalį, paaiškino, kad jeigu pateikta ir įvertinta ne visa informacija, turėjusi esminę įtaką priimant nutarimą, visada yra galimybė peržiūrėti Konkurencijos tarybos nutarimą, t. y. Konkurencijos taryba turi priemonę ištaisyti klaidą koncentracijos priežiūros procedūroje, o suinteresuotas asmuo – gin-

čyti Konkurencijos tarybos atsisakymą tai padaryti, dėl ko iš esmės neegzistuoja ir skirtingo įrodinėjimo standarto nustatymo poreikis (2018 m. kovo 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1115-624/2018](#)).

Šiais metais Teismui taip pat teko nagrinėti ūkio subjektų veiklą skleidžiant klaidinančią reklamą (žr. 2018 m. lapkričio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. [eA-1612-502/2018](#) dėl klaidinančios reklamos nurodant netikslią informaciją apie vaistinėse taikytinos nuolaidos sąlygas, 2018 m. gruodžio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. [eA-1239-822/2018](#) dėl klaidinančios reklamos degalinių kainų stenduose) bei pasisakyti kitais konkurencijos teisei aktualiais klausimais (žr. 2018 m. birželio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. [eA-143-624/2018](#) dėl horizontalaus pobūdžio susitarimų netaikyti nuolaidų bilietams į kino filmus, 2018 m. kovo 26 d. nutartį Nr. [eA-4-822/2018](#) dėl Konkurencijos tarybos pradėto tyrimo nutraukimo, 2018 m. balandžio 11 d. nutartį Nr. [eA-568-502/2018](#) dėl Konkurencijos tarybos atsisakymo pradėti tyrimą, kai viešajame pirkime dalyvauja susiję ūkio subjektai).

ENERGETIKA

Energetikos srityje 2018 metais dauguma išnagrinėtų reikšmingų bylų buvo susijusios su kainų reguliavimu energetikos sektoriuje. Atsinaujinančios energetikos sektoriui įgavus stabilumo, palyginus su ankstesniais metais, ginčų šioje srityje kilo mažiau. Apžvelgiamais metais su energetika susijusios svarbios bylos pasižymėjo įvairove, kurią, be kita ko, lėmė Teismui pateikti abstraktūs prašymai ištirti norminių administracinių aktų teisėtumą.

2018 m. sausio 22 d. išplėstinė teisėjų kolegija išnagrinėjo norminę administracinę bylą, kurioje buvo sprendžiama, kaip turi būti sąžiningai ir vadovaujantis įstatymais vartotojams daugiabučiuose paskirstomos išlaidos už bendrųjų namo patalpų šildymą. Šioje byloje buvo tiriamas teisėtumas teisės normų, kurios nustatė apmokėjimo už šilumos suvartojimą paskirstymą vartotojams daugiabučiuose namuose, kada name yra vartotojų, atsijungusių nuo bendros šildymo sistemos. Išplėstinė teisėjų kolegija šioje byloje pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo nuostatos negali būti suprantamos, kaip atleidžiančios nuo prievolės šilumos tiekėjui apmokėti už visą pastatui šildyti sunaudotą šilumą tik dėl to, kad dalis vartotojų name yra atsijungę nuo bendros šildymo sistemos. Daugiabučiuose pastatuose šiluma yra suvartojama šilumos tiekimo įrangos rūsiuose, šilumos punktuose iš vamzdynų, nuo kurių išyla pastato konstrukcijos ir tuo pačiu – asmeninio ir bendro naudojimo patalpos (2018 m. sausio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eI-19-858/2017](#)).

Energetikos sektoriaus kainų reguliavimo srityje Teismas 2018 metais savo praktikoje nuosekliai pabrėžė iš įstatymų kylančius procedūrinius reikalavimus, kurių privalo paisyti valstybinės institucijos, priimdamos privalomus nurodymus privatiems asmenims. Pavyzdžiui, esminiu įstatymo pažeidimu buvo pripažintas nesilaikymas termino, per kurį turi išsigalioji naujai patvirtintos Elektros energijos perdavimo paslaugų kainos ir jų taikymo tvarka (2018 m. rugsėjo 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eI-13-822/2018](#)). Vadovaujantis panašiais standartais buvo išnagrinėta ir administracinė byla Nr. [eA-2979-822/2018](#), kurioje buvo kilęs ginčas dėl to, ar Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija) turėjo teisę pratęsti ankstesnį kainų reguliavimo laikotarpį ir dėl to netaikyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės naujai patvirtinto teisinio reguliavimo dėl viršutinių elektros kainos ribų nustatymo. Išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad sprendimas pratęsti reguliavimo laikotarpį privalo būti motyvuotas ir priimtas nepraleidus nustatyto termino. Sąlyga, kad sprendimas pra-

tęsti perdavimo ir skirstymo paslaugų kainų viršutinių ribų reguliavimo laikotarpį turi būti motyvuotas, reiškia, kad jis negali būti priimamas remiantis atsitiktinėmis aplinkybėmis, o tik dėl objektyvių priežasčių, kurios sutrukdė Komisijai iš naujo apskaičiuoti ir patvirtinti aptariamą kainas (2018 m. kovo 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-2979-822/2018](#)).

Antra vertus, Teismo praktikoje ne kiekvienas procedūrinis pažeidimas laikytas sudarančiu pagrindą pripažinti administracinę aktą neteisėtu. Kitoje byloje dėl didelę įtaką turinčio subjekto statuso pripažinimo buvo nustatyta, kad Komisija praleido terminą atlikti rinkos tyrimą, kurio metu šis statusas gali būti pripažįstamas – šį statusą Komisija galėjo suteikti tik atlikusi rinkos tyrimą, kuris atliekamas ne rečiau nei kas penkerius metus. Nepaisant to, kad buvo praėję daugiau nei penkeri metai nuo ankstesnio tyrimo, kurio metu pareiškėjas šioje byloje buvo pripažintas turinčiu didelę įtaką, Komisija ūkio subjektui pritaikė teisės normas, kurios galioja tik didelę įtaką turintiems subjektams. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad, vadovaujantis Elektros energetikos įstatymo 66 straipsniu, asmuo netenka turinčio didelę įtaką statuso tik Komisijos sprendimu. Tai, kad Komisija laiku neatliko rinkos tyrimo, turėtų lemiama reikšmės tuo atveju, jei pareiškėjas nagrinėjamoje byloje įrodinėtų, kad jis tuo metu buvo praradęs didelę įtaką rinkoje turinčio asmens statusą. Tačiau pareiškėjas nepateikė tai patvirtinančių duomenų, todėl šis procedūrinis pažeidimas nesudarė pagrindo pripažinti Komisijos veiksmus neteisėtais (2018 m. spalio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eAS-4523-822/2018](#)).

ŽALOS ATLYGINIMAS

Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo bylos vis dar sudaro didžiausią Teismo gautų ir išnagrinėjamų bylų dalį, t. y. beveik pusę visų Teismo bylų.

Šioje kategorijoje daugiausiai išnagrinėta bylų dėl netinkamų suėmimo ir kalinimo sąlygų, o būtent – dėl per mažo kameros ploto ir / ar netinkamų higienos sąlygų, tačiau pastebima tendencija prašyti neturtinės žalos atlyginimo ir už kitokių nuteistųjų reikalavimų nepaisymą. Pavyzdžiui, dėl nesudarytos galimybės sveikatos problemų turinčiam asmeniui miegoti dviaukštės lovos pirmame aukšte (2018 m. sausio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-464-520/2018](#)), dėl antrankių naudojimo gydymo įstaigoje (2018 m. spalio 24 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-2513-1062/2018](#)), dėl trumpalaikių išvykų asmenims, nuteistiems už labai sunkius nusikaltimus

(2018 m. lapkričio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1106-575/2018](#)), dėl galimybės sujungti pasimatymus ir galimybės naudotis internetine telefonija (2018 m. lapkričio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1631-662/2018](#)) ir kt.

Teismo turimais duomenimis, 2018 metais priteista neturtinės žalos atlyginimo kaliniams suma sudarė apie 820 tūkst. eurų, o tai yra vos ne perpus mažiau nei 2016 metais ir kiek daugiau (apie 6 proc.) nei 2017-aisiais. Didžiausia Teismo priteista neturtinės žalos atlyginimo suma sudarė 75 000 Eur dviem apeliantams už tai, jog Pravieniškių pataisos namai–atviroji kolonija neužtikrino artimo giminaičio (sūnaus ir brolio) saugumo, dėl ko šis, atlikdamas bausmę, buvo sumuštas ir dėl komplikacijų po patirtų sužalojimų mirė (2018 m. gegužės 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-664-756/2018](#)).

KITOS BYLOS

Daug administracinių teismų praktikos formavimui reikšmingų teisės aiškinimo bei taikymo taisyklių 2018 metais buvo pateiktos ir kitų kategorijų bylose Teismo priimtuose sprendimuose bei nutartyse.

Šiais metais Teisme gauti net septyni prašymai *pateikti išvadą*, ar savivaldybės tarybos narys, savivaldybės tarybos narys – meras, kuriems pradėta įgaliojimų netekimo procedūra, sulaužė priesaiką ir (ar) nevykdė (prašyme nurodytų) jiems įstatymuose nustatytų įgaliojimų. Nuo tokio instituto įgyvendinimo Administracinių bylų teisenos įstatyme Teismas pirmą kartą pripažino, jog savivaldybės tarybos narys sulaužė savivaldybės tarybos nario priesaiką. Tokią išvadą Teismas pateikė įvertinęs savivaldybės tarybos nario viešus pareiškimus kaip atminimą menkinančią informaciją bei paskleistą žinomai neteisingą informaciją apie Lietuvos partizanų vadą (2018 m. lapkričio 26 d. išvada administracinėje byloje Nr. [eI-29-415/2018](#)).

Reikėtų pažymėti, jog nagrinėjant šiuos prašymus pateikiamos ir reikšmingos teisės aiškinimo ir taikymo taisyklės, susijusios su savivaldybės tarybos narių pareigomis. Pavyzdžiui, 2018 m. vasario 28 d. išvadoje (administracinė byla Nr. [eI-7-822/2018](#)) teisėjų kolegija išaiškino, kad savivaldybės tarybos nario *pareiga asmeniškai balsuoti* savivaldybės tarybos posėdyje priskiriama prie imperatyvių teisės aktuose savivaldybės tarybos nariui įtvirtintų pareigų. Konstitucinis savi-

valdybės tarybos nario statusas ir individualaus savivaldybės tarybos nario mandatas suponuoja ir tai, jog joks asmuo, be kita ko, kitas savivaldybės tarybos narys negali perimti savivaldybės tarybos nario – bendruomenės atstovo – teisių ir pareigų, įskaitant teisės balsuoti. Administracinėje byloje Nr. [eI-24-822/2018](#) pateiktoje 2018 m. liepos 25 d. išvadoje teisėjų kolegija pažymėjo, kad iš savivaldybės tarybos nario priesaikos tarybos nariams kyla elgesio standarto reikalavimai kaip kolegialių organų nariams. Jeigu savivaldybės tarybos narys jų nesilaiko ir dėl to yra sutrikdoma vietos savivaldos organo veikla (be kita ko, frakcija neįvykdo pareigos pateikti kandidatus į Kontrolės komitetą), gali būti pripažįstama, kad savivaldybės tarybos narys sulaužė priesaiką.

Nagrinėdamas šios kategorijos bylas Teismas apžvelgiamais metais pateikė ir kelis reikšmingus išaiškinimus dėl pačių apkaltos procedūrų tvarkos, akcentuodamas, kad tuo atveju, kai į Teismą kreipiamasi su prašymu pateikti Administracinių bylų teisenos įstatymo 120 straipsnyje nurodytą išvadą dėl kelių savivaldybės tarybos narių, savivaldybės tarybos narių įgaliojimų netekimo procedūros metu priimtuose aktuose (komisijos išvadoje ir savivaldybės tarybos sprendime kreiptis į Teismą) *kaltinimas dėl savivaldybės tarybos narių, dėl kurių pradėta apkaltos procedūra, atliktų veiksmų turi būti individualizuojamas* ir motyvuojamas dėl kiekvieno savivaldybės tarybos nario (2018

m. gegužės 30 d. išvada administracinėje byloje Nr. [eI-15-556/2018](#)); pagrindų teikimui pradėti savivaldybės tarybos nario ar savivaldybės tarybos nario – mero įgaliojimų netekimo procedūrą paaiškėjimo diena, nuo kurios skaičiuojamas vieno mėnesio terminas pateikti teikimą savivaldybės tarybai, turi būti nustatoma kiekvienoje konkrečioje byloje, atsižvelgiant į savivaldybės tarybos nario galbūt padaryto pažeidimo pobūdį (2018 m. birželio 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eI-21-525/2018](#)).

Nors ginčai pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą¹, jei tokių ir yra kilę, 2018 m. dar nepasiekė Teismo, *asmens duomenų teisinės apsaugos srityje* Teisme buvo išnagrinėta keletas įdomių ir reikšmingų bylų. Pavyzdžiui, nagrinėdamas šioje srityje kilusius ginčus, Teismas pasisakė dėl garso įrašo darymo be asmens sutikimo (2018 m. sausio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3-822/2018](#)), dėl duomenų apie valstybės tarnautojo išsilavinimą priskyrimo privačiai informacijai (2018 m. kovo 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-552-502/2018](#)), dėl darbdavio teisės atlikti darbuotojų darbinio elektroninio pašto tikrinimą, siekiant nustatyti, ar darbuotojas nepažeidė darbdavio interesų (2018 m. balandžio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-622-525/2018](#)). 2018 m. vasario 20 d. sprendime administracinėje byloje Nr. [A-17-822/2018](#) buvo pasisakyta dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos kompetencijos spręsti dėl proceso šalių įrodymų teikimo teismui, nagrinėjant civilines bylas, tikslingumo ir teisėtumo bei pažymėta, kad įrodymų teikimas teismui vykdamas teismo nutartį negali būti vertinamas kaip asmens duomenų teikimas Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 6 straipsnio prasme. Kitoje byloje Teismas taip pat pateikė išaiškinimą, jog *vien aplinkybė, kad vaizdo kameromis stebima (iš dalies stebima) ne vien tik asmeniui priklausanti teritorija, reiškia, jog toks stebėjimas jau yra nukreiptas į tokiu būdu duomenis tvarkančio asmens privачios sferos išorę*, t. y. nustačius, jog stebėjimas peržengia fizinio asmens (duomenų tvarkytojo) privачios teritorijos ribas, turi būti taikoma tiek 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, tiek Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas (2018 m. vasario 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1452-442/2018](#)).

Kaip ir kiekvienais metais, bylų dėl *pilietybės* (suteikimo, netekimo) nebuvo daug, tačiau jos pasižymėjo neįprastomis faktinėmis aplinkybėmis bei su tuo susijusiais Teismo pateikiamais išaiškinimais. Pavyzdžiui, 2018 m. sausio 5 d. sprendime administracinėje byloje

je Nr. [A-2842-1062/2018](#) Teismas padarė išvadą, kad Pilietybės įstatymo 24 straipsnio 2 punkto formuluo-tė „Lietuvos Respublikos pilietybės netenkama įgijus kitos valstybės pilietybę“ reiškia, kad pilietybės šiuo reguliuojamu atveju netenkama, kai kitos valstybės pilietybė įgyjama vėliau nei Lietuvos Respublikos pilietybė. Kitoje byloje Teismas akcentavo, jog remiantis Pilietybės įstatymo 14 straipsnio 1 dalimi (vaikas, kurio abu tėvai arba vienas iš jų yra Lietuvos Respublikos piliečiai, gimdamas įgyja Lietuvos Respublikos pilietybę, nesvarbu, ar jis gimė Lietuvos Respublikos teritorijoje, ar už jos ribų), pareiškėjų dukra, nors ir gimė ne Lietuvoje, tačiau atsižvelgiant į tai, kad jos tėvai yra Lietuvos Respublikos piliečiai, gimdama įgijo Lietuvos Respublikos pilietybę. Todėl tam, kad pareiškėjų dukra galėtų teisėtai būti Lietuvoje, ji neturi turėti atitinkamo leidimo, kuris išduodamas kitų valstybių piliečiams (2018 m. rugpjūčio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-4926-502/2018](#)).

Buvo iškelta viena iš aktualių abiturientams bylų švietimo srityje, pareiškėjai siekiant pakeisti valstybinio lietuvių kalbos ir literatūros egzamino įvertinimą po apeliacijos, dėl kurios egzamino pirminis įvertinimas (87 balai) pakeistas žymiai mažesniu – 58 balais. Teismas, atmesdamas pareiškėjos skundą, nurodė, jog Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas nenumato draudimo, išnagrinėjus apeliaciją, už egzamino darbą skirti mažesni balai nei buvo skirtas pirminių vertinimų metu. Teismas taip pat nurodė, jog pareiškėja negalėjo turėti teisėto lūkesčio – tikėtis bent ne mažesnio vertinimo, nes nei Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, nei minėtas Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas neįtvirtino non reformato in peius principo taikymo valstybinių egzaminų apeliacijų procese (2018 m. rugsėjo 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-4703-1062/2018](#)).

Sveikatos apsaugos srityje Teismas išnagrinėjo įdomią bylą dėl Labai retų žmogaus sveikatai būklių gydymo išlaidų kompensavimo komisijos pareigos priimti sprendimą pagal pradėtą administracinę procedūrą. Šioje byloje Teismas pažymėjo, jog institucijai pradėjus sprendimo priėmimo procedūrą, sprendimo nepriėmimas dėl duomenų negavimo negali būti pateisinamas ilgą laikotarpį (2018 m. gegužės 10 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-908-502/2018](#)). Taip pat Teismas, šioje srityje sprenddamas klausimą dėl kitoje ES valstybėje narėje gyvenančio ir savarankiškai dirbančio asmens pareigos mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas Lietuvoje, vadovavosi ES socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų nuostatomis ir darė išvadą, jog tam, kad būtų galima vertinti, ar asmuo savarankiškai vykdo veiklą dviejose valstybėse narėse, jis tose valstybėse narėse turi vykdyti veiklą, teikti paslaugas, gauti pajamas ir pan. Atsižvel-

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinio asmens duomenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB.

giant į tai, jog pareiškėjas Reglamento Nr. 883/2004 II antraštinės dalies prasme nelaikytinas Lietuvoje užsiimančiu savarankiška veikla – byloje nebuvo duomenų, jog pareiškėjas Lietuvoje atitinkamu laikotarpiu gavo pinigines išmokas už advokato darbą individualios veiklos pagrindu – nebuvo pagrindo vertinti, jog pareiškėjui pagal ES socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentus turi būti taikomas Sveikatos draudimo įstatymas (2018 m. spalio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-874-602/2018).

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos srityje Teismas nagrinėjo klausimą dėl Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos Klaipėdos skyriaus sprendimo, kuriuo buvo atsisakyta pareiškėjui suteikti antrinę teisinę pagalbą dėl to, kad pareiškėjas nebuvo sumokėjęs 1 240 Eur antrinės teisinės pagalbos išlaidų kitoje byloje, teisėtumo ir pagrįstumo. Vadovaudamasis Konstitucinio Teismo 2018 m. spalio 11 d. nutarimu, kuriame pagal Teismo kreipimąsi pripažinta, jog Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo (2013 m. gegužės 9 d. redakcija) 11 straipsnio 7 dalies 11 punktas tiek, kiek pagal jame nustatytą teisinį reguliavimą antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu pareiškėjui tokia pagalba buvo suteikta kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytų tos pagalbos išlaidų arba jų dalies, tais atvejais, kai asmeniui tokia pagalba yra itin sunkiai prieinama dėl finansinių prižasčių ir ją užtikrinti baudžiamojoje byloje būtina teisingumo interesais, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Teismas bylą išsprendė pareiškėjo naudai. Nors aptariamoje administracinėje byloje buvo sprendžiamas klausimas dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo pareiškėjui administracinio nusižengimo byloje, Teismas ginčijamą sprendimą panaikino (2018 m. gruodžio 19 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-3189-556/2018).

Visuomenės informavimo srityje aktualus klausimas šiemet išspręstas konstatavus, kad savivaldybės interneto svetainė tam tikrais aspektais taip pat gali būti laikoma visuomenės informavimo priemone, todėl joje talpinant tam tikras publikacijas, joms irgi taikomos Visuomenės informavimo įstatymo nuostatos, o Žurnalistų etikos inspektorius iš esmės yra kompetentingas nagrinėti skundus dėl jų (2018 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-854-602/2018). Teismui taip pat teko pasisakyti ir dėl knygoje paskelbtos medžiagos apie nusikalstamų grupuočių įvykdytus nusikaltimus, susijusios su pareiškėjo nusikalstama veikla, dėl jo priimtais nuosprendžiais, vykdytais tyrimais. Teismas nusprendė, kad su tokio pobūdžio informacija visuomenė turi teisę būti supažindinta (2018 m. rugpjūčio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1330-520/2018). Vis dėlto tose situacijose, kuriose nepagrindžiamas visuomenės interesas žinoti privataus asmens gyvenimo aplinkybes be jo sutikimo,

jų viešinimas yra nepateisinamas (2018 m. rugsėjo 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-3327-492/2018).

Sprendamas ginčas, kilusį iš *nuosavybės teisių atkūrimo* teisinių santykių, pasisakydamas dėl valstybei priklausios žemės neteisėto perleidimo padarinių, Teismas plėtojo proporcingumo principo taikymo praktiką. Teismas pažymėjo, kad daikto perleidimo atlygintinumas ir įgijėjo sąžiningumas bei nuo jų priklausantis vindikacijos padarinių naštos proporcingumas yra esminės aplinkybės, kurių išsamiai neįvertinus, bylos dėl vindikacijos esmė lieka neatskleista. Teismas išaiškino, kad tais atvejais, kai įgijėjas, turėdamas suprasti galimą sandorio neteisėtumą, pasirinko veikti neskaidriai ir įgijo turtą nesąžiningai, vertintina, kad jis pats prisidėmė neigiamų padarinių naštos riziką, todėl tokiu atveju daikto išreikalavimas jam nebus neproporcinga našta. Be to, Teismas pažymėjo, kad *vindikacijos taikymui reikšmingas CK 4.96 straipsnio 2 dalyje nustatytas kvalifikuojantis požymis – padaryto nusikaltimo faktas – gali būti konstatuotas ir iki baudžiamosios bylos dėl nusikaltimo, lėmusio daikto praradimą, išnagrinėjimo teisme* (2018 m. rugsėjo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-330-1062/2018). Kitoje byloje buvo ginčijami administraciniai aktai, kuriais, atkuriant nuosavybės teises, atsakovams neteisėtai perleistas valstybinės reikšmės miškas, priklausantis valstybei išimtinė nuosavybės teise. Nors nurodyti administraciniai aktai ginčyti praėjus 10 metų nuo nuosavybės teisių atkūrimo, Teismas, plėtodamas ankstesnę teismų praktiką, konstatavo, kad administracinis aktas, prieštaraujantis imperatyvioms įstatymo nuostatoms, kuriuo iš esmės paneigiami konstituciniai turto, esančio išimtinė valstybės nuosavybe, disponavimo ir tokios nuosavybės teisės apsaugos principai nesukuria civilinių teisių ir pareigų, taigi jos negali būti ginamos. Tai reiškia, kad *turtas, turintis išimtinės valstybės nuosavybės teisinį statusą, gražinamas valstybei, teisingai atlyginant sąžiningiems asmenims, jį įgijusiems, taikant restitucijos taisykles ir civilinį teisinį ieškinių senaties institutą, nepaisant to, kiek metų yra praėję nuo administracinio akto priėmimo* (2018 m. spalio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-4507-415/2018).

Iš ginčų dėl *registrų* veiklos išskirtinas atvejis, kai pareiškėjui dėl apsirikimo pateikus klaidingus duomenis VĮ Registrų centrui ir vėliau prašant juos anuliuoti, VĮ Registrų centras atsisakė tai padaryti, motyvuodamas tuo, kad ginčo duomenų pateikimas atitiko formalius reikalavimus. Teismas pažymėjo, kad *teisės normos registro tvarkytoją įpareigoja, o ne suteikia teisę klaidingus duomenis ištaisyti pagal dokumentų ir duomenų teikėjo prašymą*, nes registre įrašytų duomenų, neatitinkančių faktinės situacijos, teikimas tretiesiems asmenims pažeidžia jų teises ir teisėtus interesus (2018 m. sausio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-5-662/2018).

Sprendamas ginčus, kylančius *finansų rinkos priežiūros* srityje, Teismas pabrėžė finansų maklerio įmonės pareigą imtis visų galimų priemonių užkirsti kelią, kad viešai neatskleista informacija nebūtų perduota kitiems asmenims (2018 m. rugsėjo 24 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-2332-1062/2018](#)); kad, jei didinant bendrovės įstatinį kapitalą akcijos visiškai ar iš dalies apmokamos nepiniginiu įnašu, į apskaitą įtraukiant šį įnašą turi būti patikrinama jo vertė, kai po šio įnašo vertinimo pasikeičia reikšmingos aplinkybės, galinčios turėti įtakos aptariamai vertei (2018 m. gegužės 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-944-442/2018](#)).

Nagrindamas *viešųjų pirkimų* klausimus, Teismas konstatavo, kad valstybės įmonei atviro konkurso būdu vykdžius tarptautinį Labiausiai skurstantiems asmenims skiriamų maisto produktų ir jų tiekimo pirkimą, buvo padaryti viešųjų pirkimų pažeidimai, kadangi buvo nustatyti neproporcingai aukšti, diskriminuojantys ir dirbtinai ribojantys konkurenciją reikalavimai pirkimo objektui bei paslaugų teikėjų kvalifikacijai, pirkimo objektas nepagrįstai neišskaidytas į atskiras dalis (2018 m. balandžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-727-502/2018](#)).

Net trečdaliu išaugus išnagrinėtų bylų skaičiui dėl *nacionalinių, Europos Sąjungos ir užsienio institucijų finansinės paramos*, išplėstinė teisėjų kolegija ėmėsi suvienodinti Teismo praktiką, nurodydama, kad reikšminga ir sektina laikytina ta praktika, kurioje pirkimo sąlygų (kvietimo pateikti pasiūlymą) išsamumas bei detalizavimas dėl atsiskaitymo tvarkos nėra esminė aplinkybė ar sąlyga, siekiant kvalifikuoti pirkimo sutarties keitimą kaip esminį (2018 m. spalio 10 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-214-261/2018](#)). Taip pat Teismas išaiškino, kad sutartyse nustatytų prekių tiekimo ar paslaugų teikimo terminų pratęsimas negali būti kiekvienu atveju, t. y. nevertinant konkretaus pirkimo aplinkybių, laikomas galiojančios viešojo pirkimo sutarties pakeitimu, pažeidžiančiu viešųjų pirkimų principus, todėl kiekviena situacija reikalauja atidaus vertinimo konkretaus pirkimo kontekste (2018 m. sausio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1495-602/2017](#)) ir pabrėžė teisėtų lūkesčių apsaugos svarbą (2018 m. kovo 13 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-235-602/2018](#)). Apžvelgiamais metais Teismas paaiškino, kad asmeniui, prašančiam suteikti paramą, teisės aktuose nėra nustatyta pareiga savo iniciatyva ir lėšomis atlikti investicijų rinkos kainos vertinimus, teisė atlikti tokius vertinimus yra suteikta Nacionalinei mokėjimo agentūrai, todėl teismo reikalavimas nepagrįstai riboja pareiškėjo teisę į tinkamą jo pažeistų interesų gynimą teisme (2018 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1138-520/2018](#)) ir turėjo galimybę pasisakyti dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių įtakos

bei vertinimo (2018 m. sausio 19 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-56-1062/2018](#), 2018 m. vasario 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-81-492/2018](#)). Taip pat Teismas pateikė išaiškinimą, kad aplinkybė, jog konkrečiu atveju su asmeniu buvo nutrauktos valstybinės žemės nuomos sutartys, kai žemės sklypai buvo grąžinti savininkams pagal įstatymą, nelaikytina nenugalima jėga (*force majeure*) (2018 m. rugsėjo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1379-422/2018](#)).

ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENA

2018 metais Teismas, nagrinėdamas proceso dalyvių atskiruosius skundus, akcentavo visuotinio teisinės gynybos prieinamumo principo svarbą ir savo nutartyse vis pabrėždavo, kad pagal bendrą principą administracinis teismas skundo priėmimo stadijoje negali vertinti, ar asmens teisės iš tikrųjų yra pažeistos. Tokios pozicijos buvo laikytasi, pavyzdžiui, 2018 m. lapkričio 13 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eAS-769-552/2018](#), sprendžiant dėl pareiškėjo teisės kreiptis dėl Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos sprendimų dėl pavojingų produktų panaikinimo, taip pat 2018 m. lapkričio 21 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eAS-628-756/2018](#), kurioje Teismas pasisakė dėl priežiūros institucijos taikytos poveikio priemonės – nurodymo – ginčijimo ir konstatavo, jog Panevėžio valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyba, atlikusi neplaninį patikrinimą, patikrinimo akte ne tik įrašė nustatytą teisės pažeidimą, bet ir taikė poveikio priemonę (nurodymą iš Estijos Respublikos rinkos sušgražinti alų), kuris nėra rekomendacinio pobūdžio, bet, priešingai, yra imperatyvus, sukeliantis pareiškėjui konkrečias teises pasekmes.

Teisės kreiptis į teismą ir jos realizavimo aspektu išskirtinos bylos, kuriose Teismas išaiškino, kad kodifikuotame teisės akte (Darbo kodekso 168 str. 3 d.) esant įtvirtintai Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus vadovo sprendimų aiškiai apskundimo tvarkai, šių sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo kontrolė priskiriama administracinių teismų kompetencijai (2018 m. gegužės 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eAS-337-415/2018](#)); Teismas konstatavo, jog asmenys turi teisę apskusti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos sprendimą, kuriuo paskirtas jų išreikštos valios neatitinkantis advokatas (2018 m. gegužės 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eAS-383-261/2018](#)); pasisakydamas dėl pareiškėjo Lietuvos architektų rūmų teisės su abstrakčiu prašymu kreiptis į teismą ištirti tam tikros teisės normos teisėtumą, Teismas, nustatęs, jog teritorijų užstatymas yra sudėtinė teritorijų planavimo dalis, sprendė, kad į pareiškėjo kompetencijos ribas patenka klausimai, susiję su Bendrojo plano pagrindinio brėžinio tekstinių reglamentų atitinkamo punkto teisėtumu (2018 m. balandžio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eAS-297-822/2018](#)).

Sprendžiant klausimus dėl skundo priėmimo ir trūkumų šalinimo, paminėtina 2018 m. gegužės 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [AS-322-415/2018](#), kurioje Teismas išaiškino, jog skundo kopijų pateikimas nėra esminė kliūtis priimti skundą, ypač atsižvelgiant į tai, kad Teismas, nutartimi priėmęs skundą, viešojo administravimo subjektams išsiunčia skundo skaitmeninę kopiją elektroninių ryšių priemonėmis (per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą).

Nagrinėdamas proceso atnaujinimo bylas Teismas dar kartą priminė teisėjo objektyviojo nešališkumo svarbą ir nusprendė, kad kai bylą nagrinėjusios teisėjos su-tuoktinis yra bylos šalies darbuotojas, situacija objektyviuoju aspektu gali kelti abejonių dėl teisėjos nešališkumo (2018 m. gegužės 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eP-18-1062/2018](#)).

KREIPIMAIŠI Į KITUS TEISMUS

Kaip ir kasmet, Teismui teko svarbus vaidmuo inicijuojant Lietuvos Respublikos Konstituciniame Teisme teisės aktų teisėtumo bei konstitucingumo kontrolę, taip pat ir administracinių teismų veikloje tiesiogiai realizuojant Konstitucijoje įtvirtintas vertybes. Pirmuoju aspektu pažymėtina, jog Teismas šiais metais inicijavo du kreipimusis Lietuvos Respublikos Konstituciniam Teismui: pirmu prašymu pateiktas klausimas, ar Konstitucijai neprieštarauja Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo fondo įstatymo nuostatos tiek, kiek jose buvo nustatytas reikalavimas pareiškėjui ir vaikui nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, kad gautų Vaikų išlaikymo fondo išmokas (administracinė byla Nr. [A-3059-261/2018](#)); antru prašymu suformuluotas klausimas, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 1.2.1 ir 1.2.2 papunkčiai ir šiuo nutarimu patvirtinto Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų moksliniams tyrimams, eksperimentinei plėtrai ir meno veiklai plėtoti skyrimo mokslo ir studijų institucijoms tvarkos aprašo atitinkami punktai, imperatyviai įpareigojantys švietimo ir mokslo ministrą norminiais administraciniais aktais patvirtinti naujus mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir meno veiklos vertinimo kriterijus, kurie būtų taikomi vertinant universitetų ir mokslinių tyrimų institutų veiklą iki šių norminių administracinių aktų priėmimo, neprieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui ir Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai (administracinė byla Nr. [I-14-502/2018](#)).

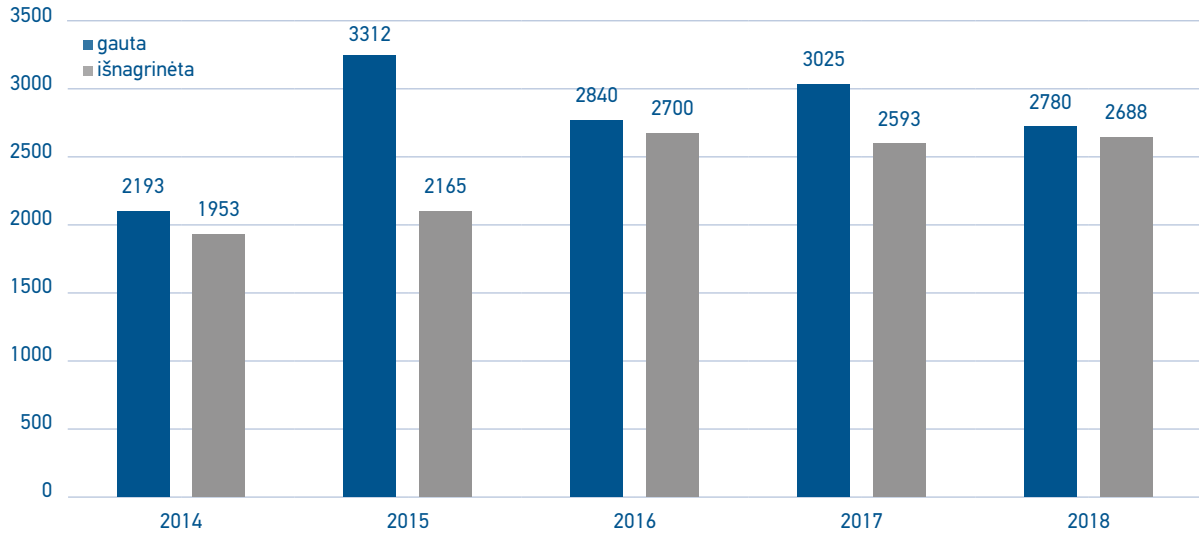
Antruoju aspektu svarbu paminėti tai, jog 2018-aisiais Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas išnagrinėjo keturias konstitucinės justicijos bylas (t. y. beveik trečdalis visų 2018 m. priimtų Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimų) pagal Teismo prašymus (dėl materialinės ministrų atsakomybės, dėl reikalavimų Vyriausybės nutarimams, kuriais projektai pripažįstami valstybei svarbiais, dėl kriterijų, pagal kuriuos suteikiama teisė į žvejybos kvotą vidaus vandenyse, nustatymo, dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo baudžiamosiose bylose), dėl ko atnaujinius sustabdytų bylų nagrinėjimus visose išnagri-

nėtose Teismo bylose buvo priimti išimtinai asmenims palankūs procesiniai sprendimai.

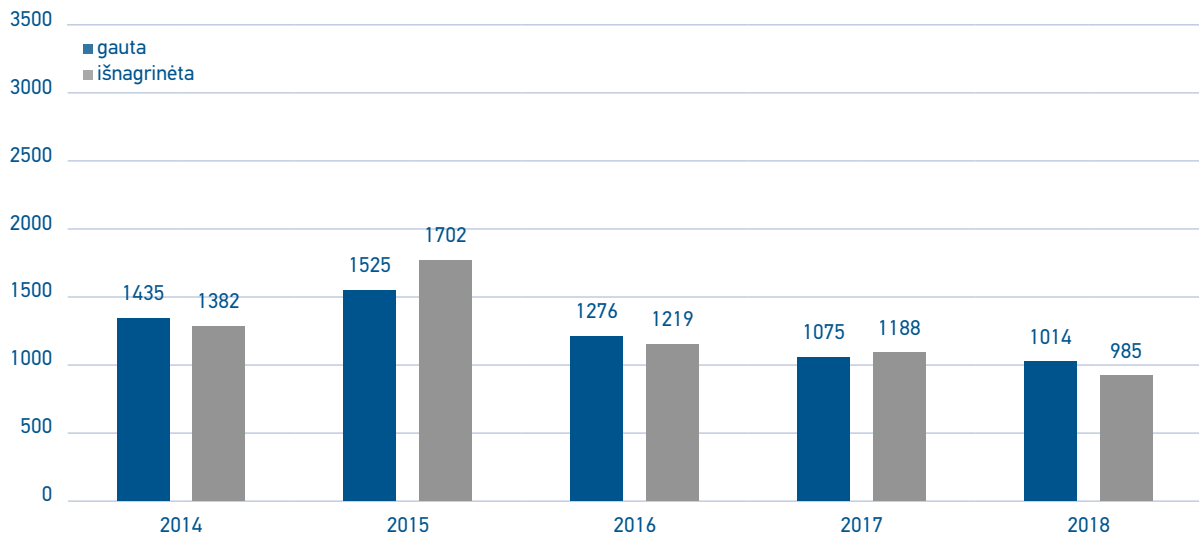
Vykdydamas pareigą kilus abejonių dėl Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ar galiojimo prašyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo priimti prejudicinį sprendimą, 2018 metais Teismas pateikė tik vieną klausimą. Administracinėje byloje Nr. [eA-368-556/2018](#) nagrinėjant ginčą dėl mokesčių administratoriaus nurodymo sumokėti pridėtinės vertės mokesťį ir pridėtinės vertės mokesčio delspinigius bei skirtą šio mokesčio baudą teisėtumo paprašyta išaiškinti 2006 m. lapkričio 28 d. [Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos](#) 282–292 straipsnius, t. y. ar jie turi būti aiškinami taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė byloje, kai tuo pačiu sandoriu tiekiamos dvi prekės, tačiau tik dėl vienos iš šių prekių tiekimo yra viršijama 2006 m. lapkričio 28 d. [Tarybos direktyvos 2006/112/E](#) 287 straipsnyje (atitinkamoje nacionalinės teisės akto nuostatoje) numatyta metinės apyvartos riba (veiklos apimtis), apmokestinamajam asmeniui (tiekėjui) tenka pareiga inter alia skaičiuoti ir mokėti pridėtinės vertės mokesťį nuo visos sandorio vertės (abiejų prekių tiekimo vertės) ar tik nuo minėtą ribą (veiklos apimtį) viršijančios sandorio dalies (vienos iš prekių tiekimo vertės) (bylos Nr. [C-265/18](#)).

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO

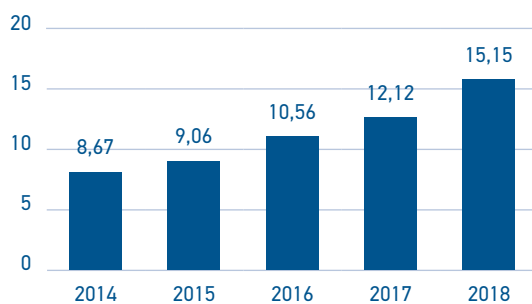
LVAT GAUTOS IR IŠNAGRINĖTOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ BYLOS

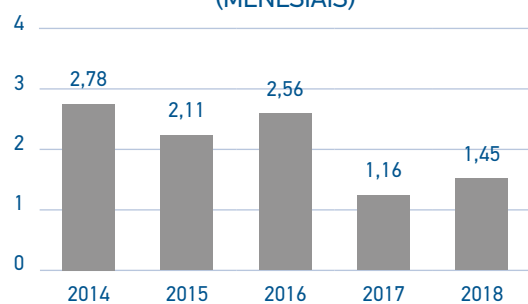
LVAT GAUTOS IR IŠNAGRINĖTOS BYLOS DĖL TERMINO, PROCESO ATNAUJINIMO IR BYLOS PAGAL ATSKIRUOSIUS SKUNDUS

VIDUTINĖ ADMINISTRACINIŲ GINČŲ BYLŲ NAGRINĖJIMO TRUKMĖ (MĖNESIAIS)

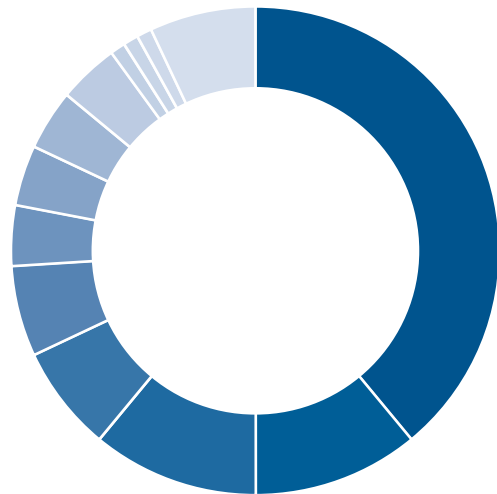
VIDUTINĖ BYLŲ PAGAL ATSKIRUOSIUS SKUNDUS NAGRINĖJIMO TRUKMĖ (MĖNESIAIS)

2018 METŲ VEIKLOS STATISTIKA

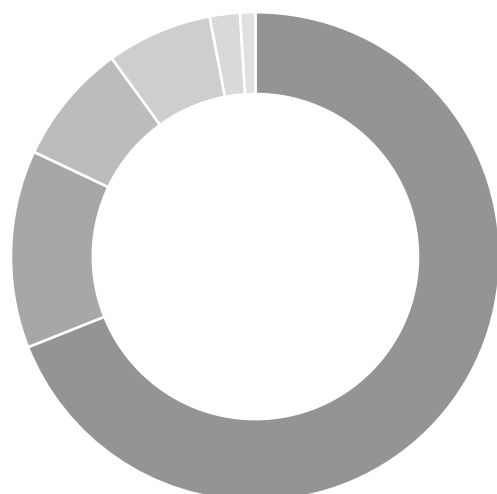
2018 METAIS LVAT IŠNAGRINĖTŲ ADMINISTRACINIŲ BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS PASKIRSTYMAS PAGAL KATEGORIJAS

■	Valstybės institucijų atsakomybė už žalą – 39 proc.
■	Valstybės tarnyba – 11 proc.
■	Užsieniečių teisinė padėtis ir prieglobstis – 11 proc.
■	Mokesčiai ir muitinės veikla – 7 proc.
■	Sveikatos ir socialinė apsauga – 6 proc.
■	Europos Sąjungos ir kitų institucijų finansinė parama – 4 proc.
■	Statyba ir teritorijų planavimas – 4 proc.
■	Nuosavybės teisių atkūrimas – 4 proc.
■	Žemės teisiniai santykiai – 4 proc.
■	Aplinkos apsauga – 1 proc.
■	Registrai – 1 proc.
■	Valstybės garantuojama teisinė pagalba – 1 proc.
■	Kitos – 7 proc.

BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS DĖL APYGARDŲ ADMINISTRACINIŲ TEISMŲ SPRENDIMŲ NAGRINĖJIMO REZULTATAI 2018 METAIS

■	Sprendimas paliktas nepakeistas – 69 proc.
■	Sprendimas pakeistas – 13 proc.
■	Priimtas naujas sprendimas – 8 proc.
■	Byla perduota pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo – 7 proc.
■	Apeliacinis procesas nutrauktas – 2 proc.
■	Byla nutraukta arba skundas paliktas nenagrinėtas – 1 proc.

KITI 2018 METŲ SKAIČIAI

23

Tiek gauta prašymų (pareiškimų) ištirti norminių administracinių aktų, kuriuos priėmė centriniai valstybinio administravimo subjektai, teisėtumą

7

Tiek gauta prašymų pateikti išvadą, ar savivaldybės tarybos narys, savivaldybės tarybos narys – meras sulaužė priesaiką ir (ar) nevykdė jiems įstatymuose nustatytų įgaliojimų

33

Tiek administracinių ginčų bylų nagrinėjo išplėstinės teisėjų kolegijos

3

Tiek bylų, užbaigtų įsiteisėjusiu Teismo sprendimu ar nutartimi, procesas buvo atnaujintas

10

Tiek bylų buvo baigta patvirtinant tarp šalių sudarytą taikos sutartį

42

Tiek nutarčių dėl bylų rūšinio teisingumo klausimų sprendimo per Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą buvo perduota Specialiajai teisėjų kolegijai bylos rūšinio teisingumo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimams spręsti (33 proc. atvejų Specialioji teisėjų kolegija ginčus grąžino nagrinėti administraciniams teismams)

KITA TEISMO VEIKLA

TEISMO BIULETENIAI

Igyvendindamas jam priskirtą vienodos teismų praktikos formavimo funkciją, Teismas 2018 metais parengė du biuletenius, kuriuose paskelbta aktualiausia informacija apie teismų praktiką, teismų praktikos apibendrinimas ir apžvalgos, taip pat kita informacija ir medžiaga, reikšminga vienodam teisės aiškinimui ir taikymui užtikrinti.

Biuletėnis Nr. 34 (2017 m. liepa–gruodis) – aktuali Teismo praktika, taip pat pristatytas teismo praktikos bylose dėl sankcijų už konkurencijos teisės pažeidimus taikymo apibendrinimas, publikuotas Agnės Andrijauskaitės, LL.M., straipsnis „Meduolis ar botagas? Geras administravimas kitaip“, taip pat prof. dr. Ulrich Stelkėns straipsnis „Principas „Pacta sunt servanda“ vokiečių ir prancūzų administracinių sutarčių teisėje“. Biuletėnio informacinėje dalyje apžvelgiamos specia-

liosios teisėjų kolegijos nutartys dėl bylų rūšinio teisingumo bei Lietuvai aktualūs tarptautinių ir užsienio teismų sprendimai, pateikiama Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos apžvalga.

Biuletėnis Nr. 35 (2018 m. sausis–birželis) – pateikiama reikšmingiausi aktualaus laikotarpio Teismo procesiniai sprendimai, aktualių Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Europos Žmogaus Teisių Teismo ir užsienio valstybių teismų sprendimų apžvalgos, taip pat Kreipimosi dėl konsultacinės išvados pagal Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Protokolą Nr. 16 proceso gairės. Administracinės doktrinos skiltyje publikuojamas doktorantės Eimantės Šilvaitės straipsnis „Taikos sutartis kaip teisminės mediacijos administraciniame procese pagrindas“.

PUBLIKACIJOS

2018 metais Teismas publikavo mokslinį leidinį „Dabarties iššūkiai teismams, užtikrinant žmogaus teises“, kuriame Lietuvos ir užsienio administracinės teisės teoretikai ir praktikai dalijosi išvalgomis apie įvairias aktualias temas. Šiame leidinyje galima rasti dr. Aurimo Brazdeikio, dr. Carsten Günther, dr. Danutės Jočienės, prof. dr. Egidijaus Jarašiūno, Marc El Nouchi, Jean-Marc Sauvé, prof. dr. Lyros Jakulevičienės, dr. Lauros Paškevičienės, prof. dr. Rasos Ragulskytės-Markovienės, prof. dr. hab. Marek Zirk-Sadowski ir dr. Tomasz Grzybowski, prof. habil. dr. Vilemo Vadapalo, prof. habil. dr. Virgilijaus Valančiaus, dr. Vygantės Milašiūtės straipsnius, susijusius su žmogaus teisių gynyba šiuolaikiniame pasaulyje.

Teismas, reaguodamas į šiais metais gautų norminių bylų gausą, taip pat parengė ir pristatė **Pareiškimų ir prašymų ištirti norminio administracinio akto teisėtumą rengimo ir padavimo administraciniams teismams rekomendacijas**, kuriose pateikiami įstatymuose ir / arba teismų praktikos nuostatose įtvirtinti reikalavimai, kurių privalu laikytis rengiant ir teikiant pareiškimus bei prašymus, taip pat rekomendacinio pobūdžio patarimai, padėsiantys parengti kokybišką procesinį dokumentą. Rekomendacijomis siekiama supažindinti bei priminti kreipimosi į administracinius teismus dėl norminių administracinių aktų teisėtumo patikros tvarką ir pateikti besikreipiantiems subjektams praktinę informaciją, kuri palengvintų reikalavimus atitinkančių pareiškimų ir prašymų parengimą bei tinkamą jų pateikimą administraciniams teismams.

PATIRTIS IR BENDRADARBIAVIMAS

Teismas 2018 metais nuosekliai laikėsi tarpinstitucinio bendradarbiavimo Lietuvoje bei tarptautinio bendradarbiavimo su Europos valstybių teismais krypties. Vizitų į kitus Lietuvos teismus, apvaliojo stalo diskusijų Teisme metu teisėjai dalijosi gerąja patirtimi teismų administravimo, darbo organizavimo srityse, vyko diskusijos dėl administracinės justicijos ateities ir perspektyvų.

Plėtotas ilgametis bendradarbiavimas tarp Lietuvos ir Lenkijos administracinių teismų – susitikimų, gausių diskusijų metu buvo dalijamasi savo žiniomis bei patirtimi su Lenkijos vyriausiojo administracinio teismo, Varšuvos, Kielcų, Balstogės vaivadijų administracinių teismų teisėjais.

Teisme 2018 metais lankėsi gausios užsienio teisėjų delegacijos iš Moldovos, Ukrainos, Suomijos, Nyderlandų teismų, taip pat Europos teisminio mokymo tinklo (EJTN) organizuojamų teisėjų mainų programos dalyvių delegacijos.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjai 2018 metais tobulinosi tarptautiniuose renginiuose, mokymuose, seminaruose Vengrijoje, Turkijoje, Nyderlandų Karalystėje, Rumunijoje, Ukrainoje, Prancūzijoje, Maltoje, Estijoje, Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje, Austrijoje, Ispanijoje, Belgijoje, Kroatijoje, Vokietijoje.

© 2019 LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

Žygimantų g. 2, LT-01102 Vilnius
Tel. (8 5) 279 1005
info@lvat.lt
www.lvat.lt